

RAČUNOVODSTVO TROŠKOVA II i III PREDAVANJE

Prof. dr Ana Lalević-Filipović

Računovodstvo troškova

▶ Mellerovich: “*Računovodstvo troškova je **obuhvatanje i obračunavanje** pogonskih troškova i učinaka. Njegovo područje otpočinje ondje gdje otpočinje proizvodni proces, ulaganje dobara u proizvodnju, a završava se tamo gdje su učinci pripremljeni za prodaju*”.

▶ Ono obuhvata:

1. **Obračun proizvodnje:**

- a) Obračun troškova po vrstama
- b) Obračun troškova po mjestima
- c) Obračun troškova po nosiocima

2. **Kalkulaciju**

3. **Kratkoročni obračun uspjeha**

4. **Obračun planskih troškova**

5. **Pogonsko upoređivanje**

6. **Statistiku troškova**

7. **Analiza troškova**

Istorijski razvoj RT i veza sa UR i FR

o -istorijski razvoj:

- U pojedinim djelovima računovodstva su se razvijali poslovi u vezi sa troškovima...
- Ukoliko su poslovi u vezi troškova postajali obimniji, to je racionalnije bilo te poslove izdvojiti u posebne službe..
- **IZDVOJENI DJELOVI, ZAJEDNO SA ROTU SAČINJAVALI SU RAČUNOVODSTVO TROŠKOVA!**
- **Računovodstvo troškova pruža informacije i UR i FR!**

Karaktersitike...

- ▶ **regulisano internim aktima poduzeća**
- **namijenjeno internim korisnicima**
- **Menadžment utvrđuje sadržaj izvještaja u svrhu:**
 - a) kontrole troškova i prihoda
 - b) kontrole profitabilnosti proizvoda, programa, segmenta i sl.

Tek ako računovodstvo sadrži i **komponentu računovodstva troškova**, ono može postati važan instrument uspješnijeg upravljanja i poslovanja poduzećem.

Za pojedinu djelatnost (za pojedini tok proizvodnje) najspecifičnije je područje troškova proizvoda, usluga i drugih novčanih troškova

DEFINICIJA(E) RAČUNOVODSTVA TROŠKOVA

Tradicionalna definicija

“T.R. identifikuje definiše, mjeri, izvještava i analizira različite elemente indirektnih i direktnih troškova povezanih s proizvodnjom i prodajom proizvoda ilili usluga”

Savremena definicija

Osim toga “T.R. mjeri kvalitet proizvoda, produktivnost, proizvodne inovacije, moral i zadovoljstvo zaposlenih, te uključuje mjerenje performansi, ocjenu investicija, računanje troškova proizvoda i vrednovanje zaliha”

▶ **Računovodstvo troškova primjenjuje različite sisteme obračuna troškova**

- **Sistem obračuna po stvarnim troškovima,**
- **Sistem obračuna po standardnim troškovima**
- **Sistem obračuna po varijabilnim troškovima (Direct Costing)**

Savremeni obračuni troškova omogućuju pružanje informacija o troškovima relevantnim za poslovno odlučivanje, čime se određuje osnova za ocjenu odgovornosti menadžera za troškove i prihode povezane za poslovne odluke.

PITANJE?

Da li je računovodstvo troškova isto što i obračun troškova i učinaka?

OBRAČUN TROŠKOVA I UČINAKA

POGONSKO KNJIGOVODSTVO

- Obuhvata, tj. proučava sve poslovne promjene koje nastaju u proizvodnji...
- Obračun prizvodnje, interni obračun...
- **zadatak** "...sve podatke o nastalim troškovima poslovanja prikupi, te da ih (zavisno od toga šta se od njega traži), na odgovarajući način prknjiži, odnosno obradi".

Sadržina pogonskog knjigovodstva odgovor na pitanja:

1. Šta se troši – finansijsko knjigovodstvo klasa 5
2. Gde i
3. U vezi sa čim se troši

Obračun troškova i učinaka

KALKULACIJA

- Postupak koji se obavlja vanknjigovodstveno i predstavlja utvrđivanje ili obračun troškova jednog proizvoda/usluge!
- Postupak računanja cijene koštanja učinaka!

Tj. računi klase 9

- **Predmet: troškovi/učinci**

Generalni zaključak...

○ CIMA:

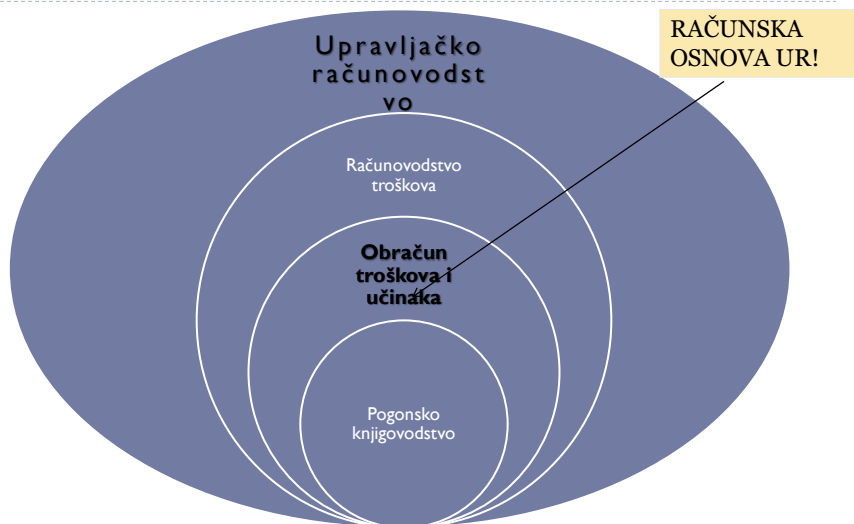
- ▶ *Obračun troškova obuhvata prikupljanje informacija o troškovima i njihovo povezivanje sa nosiocima troškova...*
- *“Prikupljanje informacija o troškovima i njihovoj vezi sa nosiocima troškova, utvrđivanje budžeta, standardnih troškova i stvarnih troškova poslovanja, procesa, aktivnosti ili proizvoda; i kao analizu odstupanja, profitabilnosti ili društvene opravdanosti korišćenja fondova”*

Pitanje: Da li je i ako jeste ZAŠTO korisno obračunavanje troškova i učinaka za menadžere?

▶ **DA!**

- ▶ **Planiranje**-u predviđanju budućih poslovnih transakcija...
- ▶ **Procenjivanje alternativa i odlučivanje**-informacije koje pruža služe kao dobra osnova za poređenje..., za mnoge odluke;
- ▶ **Praćenje rezultata**-da bi se efikasno nadgledali ishodi, potrebne su informacije o tome koliko su očekivani i stvarni troškovi...

Zaključak!

Ustrojstvo obračun troškova i učinaka

- Ustrojstvo obračuna troškova i učinaka predstavlja složen proces i zavisi od sledećih faktora:

- Organizaciona struktura preduzeća***
- Faktori procesa rada***
- Zadatak i smisao obračuna troškova***
- Zakonski propisi***
- Prilagodljivost sistema obračuna troškova***

- Mora se voditi računa o EKONOMIČNOSTI
- Zbog čega?

PITANJA?

- ▶ GDJE NASTAJU TROŠKOVI?
 - ▶ GDJE SE STVARAJU UČINCI?
- REALIZACIJA ZADATAKA PREDUZEĆA PRETPOSTAVLJA ISPUNJENJE ODREĐENIH ORGANIZACIONIH PRETPOSTAVKI!
 - BITNO JE FORMIRANJE ODREĐENIH ORGANIZACIONIH DJELOVA SA JASNO DEFINISANIM ZADACIMA I RAZGRANIČENIM ODGOVORNOSTIMA!

Organizacioni dijelovi preduzeća

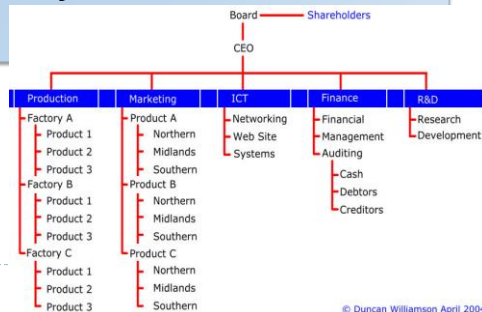
- Sva proizvodna preduzeća (sa aspekta prirode poslova) imaju:

a) **Proizvodnu delatnost**

b) **Neproizvodnu delatnost**

- Ova podjela uslovljava razvrstavanje troškova za potrebe kalkulacije na:

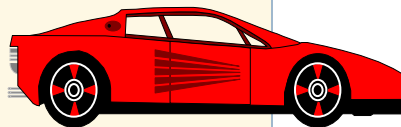
1. Troškove proizvodnje u širem smislu
2. Troškove opšteg upravljanja i prodaje
3. Troškovi preduzeća kao cjeline

© Duncan Williamson April 2004

Proizvodna djelatnost preduzeća

- Proizvodna djelatnost preduzeća (sa aspekta zadatka koje obavljaju) se može podeliti na:
 - **Osnovnu delatnost**
 - *Proizvodnja automobila...*
 - **Sporednu delatnost**
 - *Proizvodnja elektroinstalacija za automobile;*
 - **Pomoćnu delatnost;**
 - *Vozni park -kamioni za prevoz automobila do diler a i sl, radionica za opravku...*

U šta spadaju Troškovi istraživanja i razvoja?

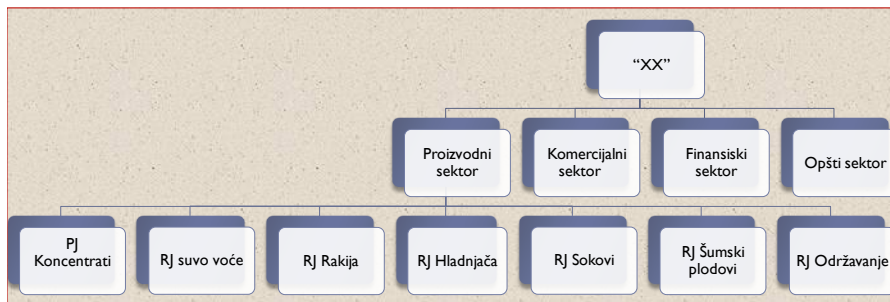

Neproizvodna djelatnost preduzeća

- Uže celine su:
 - **Nabavka - ?**
 - **Uprava - ?**
 - **Prodaja - ?**

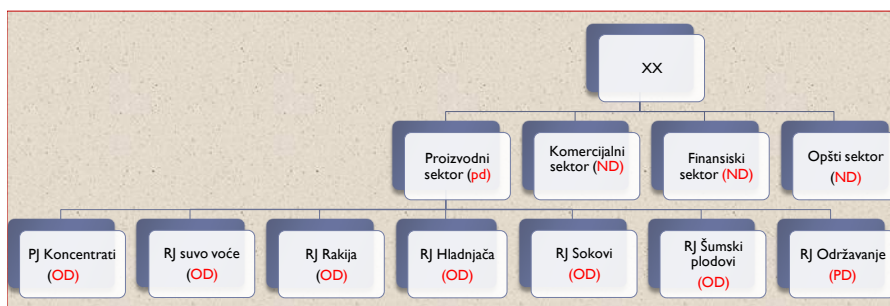
Šema proizvodnog preduzeća "XX" d.o.o."

Polazeći od date organizacione šeme, navedite koje Rj imaju karakter:

1. Osnovne djelatnosti;
2. Dopunske djelatnosti;
3. Pomoćne djelatnosti?

Šema proizvodnog preduzeća "XX" d.o.o." rješenje....

Proizvodni sektor: Osnovna i pomoćna djelatnost (ne javlja se dopunska djelatnost)

Komercijalni sektor: 3 djelatnosti:

1. Nabavka
2. Prodaja
3. Pomoćna djelatnost (transport)

Troškovi se ne vezuju za djelatnosti već za mjesta troškova (najuže organizacione djelove preduzeća)

Možemo reći da podjela preduzeća na djelatnosti predstavlja početni korak u podjeli preduzeća na mjesta troškova

Za shvatanje pojma mjesta troškova neophodno je prvo objasniti pojmove učinaka i nosioce troškova

Značajni pojmovi u računovodstvu troškova

- ▶ Troškovi
- ▶ Nosioci troškova
- ▶ Mjesta troškova

Troškovi

- ▶ novčani izraz trošenja dobara i usluga u vezi stvaranja određenih učinaka
- ▶ najznačajniji element računovodstva troškova
- ▶ različite su podjele troškova sa kojima ćemo se susretati (direktni i indirektni, fiksni i varijabilni, primarni i sekundarni)
- ▶ troškovi ne nastaju sami za sebe, oni su uvek povezani sa određenim učincima, odnosno nosiocima troškova

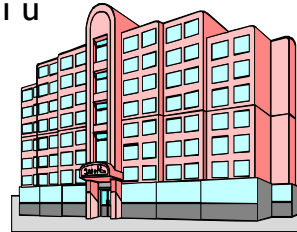
Nosioci troškova

- ▶ To su sve rezultati aktivnosti za koje je bitno da poznajemo ili utvrdimo troškove:
 - ▶ Usluge
 - ▶ Proizvodi
 - ▶ Značajni kupci ili grupe kupaca

Nosioci troškova u obrazovanju

- ▶ Troškovi edukacije studenata su bitni u djelatnosti obrazovanja
- ▶ Oni se mogu sagledavati prema nosiocima troškova kao što su:
 - ▶ Studenti,
 - ▶ Moduli,
 - ▶ Godina studiranja i slično.

Mjesta troškova

- ▶ Problem – kako što tačnije vezati troškove za nosioce troškova?
- ▶ Rešenje- ako znamo odgovor na pitanje gde nastaju troškovi, mi smo zapravo definisali mjesta troškova
- ▶ Gde nastaju troškovi?
 - ▶ u proizvodnji (proizvodna mjesta troškova- osnovna, sporedna, pomoćna delatnost, nabavka, tehnička uprava)
 - ▶ van proizvodnje (neproizvodna mjesta troškova –prodaja, opšta uprava i administracija, istraživanje i razvoj)